

ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТНОГО СКЛАДУ ВІДНОСИН, ПОВ'ЯЗАНИХ З РЕОРГАНІЗАЦІЄЮ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

СТУПАК Тетяна Сергіївна - аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-8356-9712>

УДК 347.477

DOI: <https://doi.org/10.32782/ep.2024.3.1>

У статті на підставі аналізу норм чинного законодавства та правової доктрини розглядається питання суб'єктного складу відносин, пов'язаних з процедурою реорганізації юридичних осіб. Доведено, що, беручи за основу суб'єктний склад реорганізаційних правовідносин, такі правові зв'язки варто класифікувати на основні та похідні. Перші характеризуються взаємозв'язком юридичних осіб, які реорганізуються, – правопередників, і тих юридичних осіб, які виступають правонаступниками (мова йде тільки про суб'єкти самої реорганізації). Другі – правовими відносинами між усіма особами, які беруть участь у процесі реорганізації (мова йде про більш широке коло осіб, до яких можна віднести учасників реорганізованих юридичних осіб, їх кредиторів, осіб, які вчиняють рестраційні дії тощо).

Ключові слова: юридична особа, реорганізація, учасник, орган управління, правовідносини, правонаступник, правопередник.

Постановка проблеми

Перехід у процесі реорганізації прав та обов'язків від організації-правопередника до організації- правонаступника (з припиненням першої чи без такого) містить у собі істотні ризики не лише для її учасників (акціонерів, членів), але й для кредиторів юридичної особи, яка реорганізується. На сьогодні практика проведення реорганізаційних процедур є такою, що майже невідворотно супроводжується ризиком зменшення майнової маси, доступної для

звернення стягнення за зобов'язаннями правопередника. У зв'язку з цим варто застерегти про створювані реорганізацією ризики: 1) збільшення числа кредиторів реорганізованої платоспроможної юридичної особи без пропорційного збільшення її майнової маси; 2) уникнення відповідальності учасників реорганізованої юридичної особи в результаті такого процесу, що зумовлює зміну організаційно-правової форми юридичної особи; 3) зміни відповідальності членів органів управління організації у зв'язку зі зміною організаційно-правової форми юридичної особи. І це лише частина питань, пов'язаних із суб'єктним складом учасників відносин, пов'язаних з реорганізацією юридичних осіб.

Стан дослідження проблеми

Проблематика вивчення питань визначення суб'єктного складу відносин, пов'язаних з реорганізацією юридичної особи, неодноразово підіймалася на рівні доктрини права (О. Р. Кібенко, В. М. Кравчук, Н. В. Щербакова та ін.). Проте, удосконалення законодавства та зміна правозастосовної практики в цій сфері ставлять перед нами нові завдання, пов'язані з потребою у визначенні суб'єктного складу, який бере участь у реорганізаційній процедурі.

Мета і завдання дослідження

З'ясування проблемних аспектів визначення суб'єктного складу відносин, пов'язаних з реорганізацією юридичної осо-

би, поставлено за *мету* цієї статті. Для її досягнення проведено аналіз чинного цивільного та господарського законодавства, правової доктрини та правозастосовної практики, що стало *завданням* статті.

Виклад основного матеріалу

Існують різні правові зв'язки в реорганізаційних відносинах і, відповідно до цього, різним є і їх суб'єктний склад. У нормах, що регламентують процес реорганізації, перераховуються задіяні в ній учасники, які мають певні права та обов'язки, а також особи, на правове або майнове становище яких впливає реорганізація. Варто застерегти, що реорганізаційна процедура впливає на майнове становище не лише тих осіб, які беруть у ній участь, але й на майновий стан третіх осіб, з якими такі суб'єкти пов'язані відповідними зобов'язаннями зі всіма правовими наслідками. Визначити склад цих осіб можливо через відповідь на питання про те, хто ухвалює рішення про проведення реорганізації, хто несе ризик збитків, на кого покладається відповідальність, і, нарешті, хто має бути реорганізований. До таких осіб варто відносити: юридичні особи, які реорганізуються, їх учасників (акціонерів, членів), кредиторів, членів органів управління, уповноважених на державну реєстрацію орган, працівників.

Реорганізаційна процедура становить складний юридичний склад, що містить множинність юридичних фактів (прийняття рішення про реорганізацію, укладення договору про злиття (приєднання), дострокове виконання зобов'язань перед кредиторами (у випадках, коли закон надає таке право), складання передаточного акта або розподільчого балансу, державна реєстрація реорганізації тощо). Первинним етапом є формування волі, що становить ту категоріальну основу, яка нам дозволить виокремити першу групу осіб, які беруть участь у реорганізаційних взаємовідносинах.

Відповідно до ст. 106 ЦК України злиття, приєднання, поділ та перетворення юридичної особи здійснюються за рішенням її учасників або органу юридичної особи, уповноваженого на це установчими документами, а у випадках, передбачених за-

коном, – за рішенням суду або відповідних органів державної влади. Законом може бути передбачено одержання згоди відповідних органів державної влади на припинення юридичної особи шляхом злиття або приєднання.

Щодо виділу, то ст. 109 ЦК України передбачає, що після прийняття рішення про виділ *учасники* юридичної особи або *орган*, що ухвалив рішення про виділ, складають та затверджують розподільчий баланс. Суд, що ухвалив рішення про виділ, у своєму рішенні визначає учасника юридичної особи або вищий орган юридичної особи (власника), який зобов'язаний скласти та затвердити розподільчий баланс. Виходячи з положень цієї норми, рішення про виділ ухвалюють учасники, повноважений орган або суд.

Відповідно до п. 13 ч. 2 ст. 30 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» прийняття рішень про виділ, злиття, поділ, приєднання, ліквідацію та перетворення товариства, обрання комісії з припинення (ліквідаційної комісії), затвердження порядку припинення товариства є виключною компетенцією загальних зборів товариства. За загальним правилом, прийняття рішення про виділ та припинення акціонерного товариства (далі – АТ) також належить до повноважень загальних зборів. Із системного аналізу норм Закону України «Про господарські товариства» впливає, що рішення про реорганізацію командитного товариства (далі – КТ) у формі злиття чи приєднання може бути прийнято тільки повними учасниками, а щодо повного товариства (далі – ПТ) – учасниками, за умови одностайної згоди. Отже, за загальним правилом, рішення про припинення ТОВ, ТДВ, АТ, КТ та ПТ шляхом злиття чи приєднання приймається тільки його учасниками (акціонерами).

Проте варто враховувати, що внаслідок злиття виникає нова юридична особа, тому її створення відбувається в загальному порядку. Її засновниками, а отже, й особами, які беруть участь у реорганізації, як правило, виступають учасники тих юридичних осіб, які припиняються. Якщо з'являються нові засновники, то це відбувається або внаслідок їх вступу в товариство (тоді вони додат-

ково вносять вклад до статутного капіталу і його загальний розмір збільшується на суму цього вкладу), або внаслідок відчуження їм частини частки інших учасників (тоді змінюється розмір часток попередніх учасників). У такому випадку злиття відбувається одночасно із вступом або відчуженням частки на користь третьої особи [1, с. 89].

Учасники юридичних осіб, які припинили своє існування під час реорганізації, стають учасниками юридичної особи- правонаступника. Проте склад учасників останньої не завжди є повністю відповідним складу учасників юридичних осіб-правопередників. Зазначено, що під час проведення процедури реорганізації може мати місце припинення членства, так як учасник може голосувати проти прийняття такого рішення або не брати участі під час прийняття такого рішення. У таких випадках, наприклад в АТ, акціонер – власник простих акцій товариства має право вимагати здійснення обов'язкового викупу АТ належних йому простих акцій, якщо він зареєструвався для участі в загальних зборах та голосував проти прийняття загальними зборами рішення про злиття, приєднання, поділ, перетворення, виділ (п. 1 ч. 1 ст. 68 Закону України «Про АТ»). Як наслідок, склад учасників господарської організації- правонаступника може змінюватися [2, с. 216].

У деяких випадках прийняття рішення про реорганізацію юридичної особи недостатньо для вступу в реорганізаційні правовідносини. Зокрема, за ч. 1 ст. 27 Закону України «Про банки і банківську діяльність» реорганізація за рішенням власників банку здійснюється згідно із законодавством України, за умови надання попереднього дозволу Національного банку України (далі – НБУ) на реорганізацію банку та затвердження НБУ плану реорганізації банку. При цьому в разі здійснення реорганізації банку за рішенням його власників шляхом перетворення план реорганізації банку не складається (ч. 2 цієї ж статті).

Виходячи з положень чинного законодавства та враховуючи сучасні реалії доктрини права, варто погодитися з думкою про те, що рішення про реорганізацію юридичної особи можуть прийняти: 1) учасники (на-

приклад, у ПТ); 2) орган юридичної особи¹; 3) суд, якщо це прямо передбачено законом; 4) інші органи державної влади, якщо це прямо передбачено законом [3, с. 663].

Якщо рішення про реорганізацію ухвалю учасники товариства на загальних зборах, то це питання готує рада директорів товариства². Тобто для прийняття відпо-

¹ Вивчаючи природу відносин, у т. ч. тих, що виникають у процесі реорганізації, не варто забувати й про інститут відповідальності, оскільки шляхом виявлення правового зв'язку з наслідками у вигляді відповідальності, можна з'ясувати деякі характерні риси, притаманні тому чи іншому правовому зв'язку. Безпосередньо, дослідивши відповідальність за незаконну реорганізацію, можна підсумувати, що її суб'єктом, а відповідно, і суб'єктом реорганізаційних відносин є члени органів юридичної особи. Тобто вони є учасниками відносин з відшкодування завданої шкоди в результаті здійснення ними покладених на них функцій (настання відповідальності знаходиться у безпосередньому зв'язку зі здійсненням такими особами недобросовісного і нерозумного управління, і має відповідну кваліфікацію в цивільному законодавстві). Отже, правовідносини, що виникають в процесі реорганізації, наділені унікальною якістю трансформації, коли «несуб'єкт» певного правового зв'язку під впливом настання певного факту (наприклад, завдання шкоди) перетворюється в суб'єкт цивільної відповідальності – член органу управління (фізична особа).

Незважаючи на те, що відповідальність за незаконну реорганізацію у вигляді відшкодування збитків, завданих учасникам, самій юридичній особі або її кредиторам будуть нести члени уповноважених органів, фізичні особи, волеутворюючим суб'єктом усе ж є сам орган, який діє в цивільних відносинах від імені юридичної особи. У цьому полягає складність і специфічність відносин, що виникають при реорганізації, які породжують правові зв'язки суб'єктів.

² Відповідне твердження стосується товариств, щодо установ, як різновиду організаційно-правової форми юридичної особи, чинне законодавство прямої відповіді не містить. У юридичній літературі з цього приводу зазначено, що: 1) засновники установи, на відміну від учасників товариства, права на управління нею не набувають, тобто вони усуваються не тільки від участі в одержанні від установи матеріальних благ, але й від участі в управлінні нею (ст. 101 ЦК України); 2) засновник установи не має права претендувати на повернення свого майна, внесеного ним при її створенні як під час діяльності установи, так і після її ліквідації; 3) щодо припинення установ, то хоча в статтях 103, 104 ЦК України не визначені підстави для цього, не повинно бути перешкод, якщо виявиться необхідність

відного рішення про реорганізацію в тій чи іншій формі мають бути істотні причини. Незалежно від причин, будь-яка реорганізація ґрунтується на економічних, політичних, виробничих або інших передумовах і має бути обґрунтованою. Проте, якщо як приклад взяти підприємницькі товариства, безпосередньо АТ, то, на жаль, рада директорів, вносячи до порядку денного для прийняття рішення загальними зборами питання про реорганізацію товариства, не завжди надає акціонерам документи, що містять обґрунтування такої реорганізації з точки зору економічної доцільності та ефективності та підвищення ефективності управління. При цьому слід зауважити, що участь відповідних органів чи їх посадових осіб не свідчить про те, що вони визнаються особами, які беруть участь у реорганізації, та отримують статус учасника цивільних відносин. У цивільних відносинах юридична особа визнається єдиним (самостійним) учасником цивільного обороту, а отже, дії її органів є діями самої юридичної особи, яка реорганізується.

Загальновідомо, що суб'єктом цивільного права визнається юридична особа, а не її органи³. Звідси суб'єктом реорганізації як інституту цивільного права аксіоматично є сама юридична особа. Проте для прийняття рішення про реорганізацію необхідною є воля такої особи, як єдиного цілого (чому кореспондує така ознака юридичної особи як організаційна єдність). Між тим у цивілістичній науці є прихильники думки про можливість визнання суб'єктом і органів юридичної особи [6, с. 2, 6]. Вважаємо, що однією з основних перешкод у визнанні за органами юридичної особи статусу самостійного учасника цивільного обороту є відсутність закріпленого за ним майна, а отже, можливості відповідати за власні недобросовісні дії. Тобто орган не відповідає головній

не тільки зміни мети її діяльності (ст. 103 ЦК України), але і подальша недоцільність її існування взагалі (відсутність у ЦК України спеціальних норм щодо припинення установ означає, що не існує перешкод для її перетворення на іншу організаційно-правову форму [4, с. 508–509].

³ Огляд наукової дискусії з цього питання більш докладно див.: Жорнокуй Ю. М. Корпоративні конфлікти в акціонерних товариствах : цивільно-правовий аспект : монографія [5, с. 200–208]

ознаці суб'єкта цивільного права – майновій відокремленості.

У зв'язку з вказаним варто підтримати думку О. Р. Кібенко про те, що комісія з припинення є штучним і неефективним інститутом, невдало запозиченим з ліквідаційної процедури. Вчена застерігає, що такий орган невідомий європейському законодавству. Дії, пов'язані з проведенням реорганізації, мають здійснюватися саме виконавчим органом юридичної особи [7, с. 390]. Слід погодитись із вищевказаною тезою та додатково відзначити, що на практиці, у більшості випадків, до складу комісії з реорганізації входять саме посадові особи виконавчого органу юридичної особи.

Існують різні правові зв'язки в реорганізаційних відносинах і, відповідно до цього, різним є їх суб'єктний склад. Основним елементом у вивченні правових зв'язків, що виникають у процесі проведення реорганізації, є учасники реорганізаційних відносин. Оскільки в процесі здійснення реорганізації беруть участь не лише самі юридичні особи і виникають різні правові відносини між ними (зобов'язального, корпоративного характеру), варто відрізнити суб'єктів реорганізації від осіб, які беруть у ній участь.

Характеризуючи відносини, що виникають у процесі реорганізації, через призму суб'єктного складу, можливим є поділ таких правових зв'язків на: 1) основні, що характеризують взаємозв'язок юридичних осіб, які реорганізуються, – правопередників, і тих юридичних осіб, які виступають правонаступниками – суб'єктів самої реорганізації; 2) похідні, які мають місце в процесі реорганізації та охоплюють усіх осіб, що беруть у ній участь.

Суб'єктами ж самої реорганізації (основних правовідносин) є юридичні особи, які реорганізуються, та особи, які створюються в результаті реорганізації. Такі реорганізаційні правовідносини становлять правові зв'язки правонаступництва між реорганізованою (ими) і новоствореною (ими) юридичними особами. Виходячи з такого підходу, і стверджується, що особами, які беруть участь у проведенні реорганізації, є товариства, що передають своє майно, права і обов'язки господарським товариствам-

правонаступникам [8, с. 425]. Наприклад, відповідні правові зв'язки при реорганізації у формі перетворення становлять відносини, що зумовлюють зміну прав та обов'язків юридичної особи, яка реорганізується, щодо її учасників.

Варто застерегти, що чинне законодавство не враховує, що юридична особа, як і будь-який інший суб'єкт права, має цілий комплекс речових, зобов'язальних, корпоративних, виключних прав та юридичних обов'язків. Набути конкретне майно, права та обов'язки у порядку правонаступництва чи іншим способом може лише суб'єкт права, тобто особа, яка отримала законодавче визнання – зареєстрована у встановленому порядку. Звідси й висновок, про те, що передавати весь комплекс прав та обов'язків від правопередника до правонаступника слід до того, як реорганізована юридична особа припинить своє існування, тобто до моменту внесення запису про виключення юридичної особи з єдиного державного реєстру.

Вступаючи в реорганізаційні відносини як носій виключного права на проведення реорганізації, юридична особа, яка реорганізується, одночасно постає як основна зобов'язана особа, оскільки правомочність пов'язана з її ж обов'язком по дотриманню вимог проведення відповідної процедури. При цьому, переважно відповідні обов'язки юридичної особи, яка реорганізується, пов'язані з метою забезпечення основного принципу – дотримання прав її учасників та кредиторів. З метою забезпечення свого права юридичні особи, які реорганізуються, зобов'язані: повідомити кредиторів та уповноважені органи державної влади, скласти, схвалити (затвердити) і надати розподільчий баланс або передаточний акт, забезпечити гарантії прав кредиторів, задовольнити їх вимоги, дотриматися справедливого розподілу активів, вирішити питання подальшої долі працівників, з якими неможливо продовжити трудовий договір у конкретній посаді (наприклад, при реорганізації у формі приєднання необхідно розірвати договір з одним чи декількома директорами та іншими працівниками, посади яких скорчуються в кількісному складі) тощо. У

процесі реорганізації юридична особа (и), проявляючи волю до її досягнення, має своїми діями забезпечити її здійснення. Будучи зобов'язаною особою як щодо юридичних осіб, які виникають у процесі реорганізації, кредиторів, учасників, працівників, так і, як не парадоксально, щодо себе. Шляхом вчинення її власних дій відбувається здійснення права на реорганізацію.

Учасниками похідних відносин, що мають цивілістичну природу, є члени органів управління, учасники (акціонери, члени) і кредитори юридичної особи у відносинах по відшкодуванню шкоди, завданої незаконними діями в процесі реорганізації. Такі відносини не є однорідними і мають класифікуватися залежно від:

– структури суб'єктного складу правовідносин (реорганізаційні відносини між: а) учасниками (акціонерами, членами) і юридичною особою, яка реорганізується; б) учасниками (акціонерами, членами) і її кредиторами; в) кредиторами і юридичною особою, яка реорганізується; г) членами органів управління юридичної особи, яка реорганізується, і самою такою юридичною особою тощо);

– правових наслідків реорганізації (цивільно-правові (у т. ч. корпоративні, зобов'язальні, речово-правові), адміністративно-правові, трудові).

Аналіз норм про реорганізацію дозволяє вести мову про те, що цивільно-правовими обов'язками наділені юридичні особи, які реорганізуються, їх учасники та члени органів управління. Зміст відповідних обов'язків пов'язаний із процесом формування волі, питаннями участі, відповідальності, утримання від вчинення дій, що можуть завдати шкоду інтересам суб'єктів правовідносин тощо. Реорганізація впливає й на правовідносини, що не є цивільно-правовими – трудові, адміністративні тощо.

Право юридичних осіб на реорганізацію забезпечується також певними діями інших осіб. Специфіка змісту суб'єктивного права полягає не в дозволеності дії, не в праві на власні дії, а у можливості цих дій, що виникає внаслідок забезпечення певної поведінки зобов'язаних осіб. Можливість здійснення права на реорганізацію у т. ч.

забезпечують дії державних органів по реєстрації реорганізації, покликані одночасно здійснювати контроль за законністю її проведення. Найявність публічних правовідносин у реорганізації обумовлена необхідністю захисту інтересів суспільства в цілому, кредиторів та самої юридичної особи. Доля реорганізації багато в чому залежить від добросовісного виконання обов'язків органів державної реєстрації.

Чи є державний орган, який здійснює реєстрацію реорганізації, щодо юридичної особи, яка реорганізується, управомоченою чи зобов'язаною особою? Виходячи з принципу свободи вибору проведення реорганізації, такий орган не може відмовити в реєстрації реорганізації особі, яка скористалася своїм правом (звичайно, у випадку дотримання вимог передбачених законом). В іншому разі юридична особа має право вимоги до органу, який ухиляється від вчинення реєстраційних дій, шляхом судового оскарження його дій (бездіяльності) та вимоги про відшкодування збитків. Однак обов'язок реєстратора у проведенні перевірки законності реорганізації не протистоїть праву юридичної особи, яка реорганізується, а є складовою його виключних повноважень. Його обов'язок є похідним з безпосередніх повноважень, а не з права юридичної особи, яка звернулася до нього. Такі правовідносини є одним з видів публічно-правового регулювання здійснення цивільних прав, що має прояв у дотриманні обома сторонами вимог до юридичної процедури реорганізації. У цьому разі не існує відносин влади і підпорядкування, юридична особа виконує нормативні приписи, а орган реєстрації здійснює належні реєстраційні дії. У зв'язку з цим доцільно посилити відповідальність за реєстраційні дії в процесі реорганізації.

Висновки

З урахуванням викладеного вважаємо, що, беручи за основу суб'єктний склад реорганізаційних правовідносин, відповідні правові зв'язки варто класифікувати на основні та похідні. В основу перших покладено взаємозв'язок юридичних осіб, які реорганізуються, – правопопередників, і тих юри-

дичних осіб, які виступають правонаступниками (у цьому разі мова йде виключно про суб'єктів самої реорганізації). Основу другої групи становлять правові відносини між всіма особами, які беруть участь у процесі реорганізації (у цьому разі мова йде про більш широке коло осіб, до яких можна віднести учасників реорганізованих юридичних осіб, їх кредиторів, осіб, які вчиняють реєстраційні дії тощо).

Якщо характеризувати основні правові зв'язки, що мають місце в реорганізаційній процедурі, то ними є правовідносини правонаступництва між реорганізованою (ими) і новоствореною (ими) юридичними особами. Щодо похідних реорганізаційних правовідносин, то вони не є однорідними і мають класифікуватися залежно від: 1) структури суб'єктного складу правовідносин (реорганізаційні відносини між: а) учасниками (акціонерами, членами) і юридичною особою, яка реорганізується; б) учасниками (акціонерами, членами) і її кредиторами; в) кредиторами і юридичною особою, яка реорганізується; г) членами органів управління юридичної особи, яка реорганізується, і самою такою юридичною особою тощо); 2) правових наслідків реорганізації (цивільно-правові (у т. ч. корпоративні, зобов'язальні, речово-правові), адміністративно-правові, трудові).

Література

1. Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах: монографія. Львів: Край, 2009. 464 с.
2. Щербак Н. В. Реорганізація як правовий засіб формування та зміни правового статусу господарських організацій. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 212–218.
3. Кравчук В. М. Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики. Київ: Істина, 2005. 720 с.
4. Цивільний кодекс України: наук.-практ. комент. Т. 1: Загальні положення. Особи / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2020. 928 с.
5. Жорнокуй Ю. М. Корпоративні конфлікти в акціонерних товариствах: цивіль-

но-правовий аспект : монографія / Харків : Право, 2015. 532 с.

6. Штим Т. Б. Акціонерні угоди, правочини із заінтересованістю та значні правочини в акціонерних товариствах: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. Київ, 2015. 20 с.

7. Кібенко О. Р. Сучасний стан та перспективи правового регулювання корпоративних відносин: порівняльно-правовий аналіз права ЄС, Великобританії та України: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.04 / Нац. юрид. акад. України імені Ярослава Мудрого. Харків, 2006. 527 с.

8. Корпоративне право України : проблеми теорії та практики : монографія / за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої ; Нац. акад. правових наук України, Науково-дослід. ін.-т приват. права і підприємств ім. акад. Ф. Г. Бурчака, Лабораторія проблем корпоратив. права, ДВНЗ «Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника», Навчально-наук. юрид. ін.-т. Івано-Франківськ : Сурпун В. П., 2017. 612 с.

Stupak T. S.

ISSUE OF DETERMINING THE PARTIES OF RELATIONS RELATED TO LEGAL ENTITY'S REORGANIZATION

Based on the analysis of the current legislation and legal doctrine, the author of the article has studied the issue of the parties of relations related to the procedure of reorganization of legal entities. It has been proved that the corresponding legal relationships, taking the parties as the starting point of reorganization legal relations, should be classified into main and derivative ones. The basis of the first ones is the relationship between legal entities that are

being reorganized, – predecessors, and those legal entities that act as successors (in this case we are talking only about the subjects of the reorganization). The basis for the second group is legal relations between all persons participating in the reorganization process (in this case we are talking about a wider range of persons, which should include participants of the reorganized legal entities, their creditors, persons performing registration actions, etc.).

If we characterize the main legal relationships that take place in the reorganization procedure, then they are legal succession relations between the reorganized and the newly created legal entities. Talking about the derivative reorganization legal relations, they are not homogeneous and must be classified depending on: 1) the structure of the parties of legal relations (reorganizational relations between: (a) participants (shareholders, members) and the legal entity that is being reorganized; (b) participants (shareholders, members) and its creditors; (c) creditors and the legal entity that is being reorganized; (d) members of the governing bodies of the legal entity that is being reorganized, and the very legal entity, etc.); 2) legal consequences of the reorganization (civil (including corporate, legally binding, property and legal), administrative, labor).

The analysis of regulations on reorganization allows us to talk about the fact that legal entities that are being reorganized, their participants and members of governing bodies are endowed with civil obligations. The content of the relevant obligations is related to the process for the formation of the will, issues of participation, responsibility, refraining from actions that may harm the interests of legal relations' subjects, etc.

Key words: legal entity, reorganization, participant, governing body, legal relations, successor, predecessor.